

حقوق ورشکستگی

و

تصفیهٔ اموال ورشکسته

دکتر حسین سیمایی صراف

دانشیار دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی

سرشناسه	: سیمایی صراف، حسین، ۱۳۴۷ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق ورشکستگی و تصفیه اموال ورشکسته/ حسین سیمایی صراف.
مشخصات نشر	: تهران: نشر میزان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۲۷۲ ص.
شابک	: 978-622-212-007-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: ورشکستگی -- ایران
موضوع	: Bankruptcy -- Iran
موضوع	: حقوق تجارت -- ایران
موضوع	: Commercial law -- Iran
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ۷ح۹/۱۹۴۲KMH
رده بندی دیویی	: ۵۵۰۷۸/۳۴۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۳۸۴۱۰۸

۱۲۰۶

نشر میزان

حقوق ورشکستگی و تصفیه اموال ورشکسته

دکتر حسین سیمایی صراف

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۷

قیمت: تومان

شماره: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۲-۰۰۷-۸

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعداز چهارراه سهروردی، خ کاوسی فر، کوچه نکیسا، پلاک ۳۲، تلفن ۸۸۵۴۹۱۳۱
 فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، رویروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخررازی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۴۶۷۷۰
 واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتوح و فرصت، پلاک ۱۰۴، تلفن ۸۸۳۴۹۵۲۹-۳۱
 پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com وب سایت: www.mizan-law.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست اجمالی مطالب

دیباچه.....	۹
مقدمه.....	۱۳

بخش اول: ورشکستگی

فصل اول: شرایط تحقق ورشکستگی.....	۲۷
مبحث اول: تاجر بودن.....	۲۷
مبحث دوم: توقف.....	۴۶

فصل دوم: آیین دادرسی دعوای ورشکستگی.....	۶۱
مبحث اول: دادگاه صالح.....	۶۲
مبحث دوم: اشخاص ذی نفع در اقامه دعوای توقف.....	۷۲
مبحث سوم: شیوه طرح دعوا و ماهیت آن از نظر مالی بودن یا نبودن.....	۷۵
مبحث چهارم: ویژگی‌ها و محتویات حکم ورشکستگی.....	۷۹
مبحث پنجم: شکایت از حکم ورشکستگی و قرارهای مرتبط.....	۸۵

فصل سوم: آثار حکم ورشکستگی.....	۹۶
مبحث اول: آثار حکم ورشکستگی نسبت به تاجر ورشکسته.....	۹۶
مبحث دوم: آثار حکم ورشکستگی نسبت به بستانکاران.....	۱۰۶
مبحث سوم: اثر حکم ورشکستگی نسبت به قراردادهای تاجر ورشکسته.....	۱۱۶

فصل چهارم: جرایم ناشی از ورشکستگی و مجازات آنها.....	۱۳۰
مبحث اول: جرایم و مجازات‌های تاجر ورشکسته.....	۱۳۰

مبحث دوم: جرایم و مجازات‌های غیر تاجر ورشکسته ۱۴۴

بخش دوم: تصفیه اموال ورشکسته

فصل اول: رژیم دوگانه تصفیه و تصفیه بر وفق قانون تجارت ۱۸۳

مبحث اول: رژیم حقوقی دوگانه برای تصفیه اموال ۱۸۳

مبحث دوم: نهادها و فرآیند تصفیه بر وفق قانون تجارت ۱۸۵

فصل دوم: فرآیند تصفیه بر وفق قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی ۱۹۱

مبحث اول: ساختار اداری و مالی اداره تصفیه ۱۹۲

مبحث دوم: اقدامات مقدماتی برای تصفیه ۱۹۶

بخش سوم: اعاده اعتبار

فصل اول: انواع اعاده اعتبار ۲۴۱

مبحث اول: اعاده اعتبار واقعی ۲۴۱

مبحث دوم: اعاده اعتبار قانونی ۲۴۳

فصل دوم: آیین دادرسی اعاده اعتبار ۲۴۴

فهرست تفصیلی مطالب ۲۴۷

نمایه ۲۶۱

فهرست منابع ۲۶۵

فهرست عناوین و علائم اختصاری

قانون تجارت	ق.ت.
قانون مدنی	ق.م.
قانون آیین دادرسی کیفری	ق.آ.د.ک.
قانون آیین دادرسی مدنی	ق.آ.د.م.
قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی	ق.ا.ت.ا.و.
آیین‌نامه قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی	آ.ق.ا.ت.ا.و.
قانون اجرای احکام مدنی	ق.ا.ا.م.
قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی	ق.ن.ا.م.م.
قانون امور حسبی	ق.ا.ح.
لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت	ل.ا.ق.ق.ت.
رجوع کنید	رک.
نگاه کنید	نک.
هجری شمسی	ه.ش.
هجری قمری	ه.ق.
شماره	ش.
جلد	ج.
صفحه	ص.
چاپ	چ.

دیباچه

ورشکستگی حادثه تلخی است که زندگی ورشکسته، طلبکاران و اقتصاد جامعه را تحت تاثیر قرار می دهد. در فرهنگ اسلامی به مدارا با ورشکسته توصیه شده و ملاحظت و همکاری با ورشکسته، عادت دیرپای فرهنگ ایرانی بوده است. در سنت ایرانی قضایای ورشکستگی معمولاً با همکاری سه جانبه بدهکار، طلبکار و نیکوکاران ختم به خیر می شد. از یکطرف ورشکسته با رعایت حسن نیت، همه اموال خود را در اختیار طلبکاران قرار می داد. حتی گاهی با فروش مستثنیات دین می کوشید دیون خود را پرداخت کند تا حیثیت اجتماعی اش محفوظ مانده، به عنوان بدحساب، حرام خوار یا مفلس و ورشکسته شناخته نشود. از طرف دیگر خویشان، دوستان و همکاران ورشکسته بخشی از دیون ورشکسته را بر عهده گرفته یا از وی ضمانت می کردند. و از دیگر سو، طلبکاران از بخشی از طلب خود صرفنظر می نمودند. بدین سان بود که پرونده ورشکستگی به دور از چشم محکمه قضایی و توأم با رضایت همه طرفها بسته می شد. اما امروزه ارقام بدهیها بزرگ، حسن تعاون ضعیف، حسن نیت بدهکاران کمتر و قبح ورشکستگی زایل شده است. این تغییر رفتارها سبب شده است که هجوم به محاکم دادگستری برای حل و فصل ورشکستگی شدت و فزونی بگیرد، در حالی که محاکم آمادگی زیادی برای این همه دعاوی جدید و پیچیده را نداشته و ندارند.

نگارنده در مواجهه با محاکم، وکلا، بدهکاران و طلبکاران و با شرکت در نشستهای آموزش قضایی و نشستهای نقد و بررسی رویه های قضایی، نیاز مبرم به بازنشر ادبیات حقوق ورشکستگی و تصحیح برداشت های ناوړا از مقررات موضوعه

ورشکستگی را با تمام وجود احساس می‌کرد. اما هر بار که درصدد برداشتن قلم و نگارش فهم علمی و تجربه عملی خود می‌شد با خبری از اقدام دولت یا مجلس برای بازنگری در قانون تجارت مواجه می‌شد و حتی خود برخی اوقات برای تدوین یا نقد و بررسی آن چه تدوین شده است دعوت به همکاری می‌شد. همین اخبار کافی بود تا وقت خود را بیهوده صرف تبیین قانونی که در شرف نسخ است نکند و آماده نگارش براساس قانون جدید شود. تا این که همه شواهد و قراین گواهی کردند که آرزوی وضع قانون جدید به این زودی دست یافتنی نیست. از همین رو عزم خود را جزم کرد تا برای کمک به فهم درست تر از قوانین و اجرای بهتر عدالت، بضاعت اندک علمی و تجربی خود را در اختیار جامعه حقوقی قرار دهد.

سبک نگارنده در این نوشتار تحلیل قوانین و مقررات مربوط به ورشکستگی برپایه تفسیر ادبی معقول و متعارف و رعایت اصول کلی حقوقی بوده و از طرح مباحث نظری یا تطبیقی اجتناب کرده تا هدف اصلی وی که آموزش حقوق ورشکستگی و اعمال صحیح قانون در محاکم بوده است در محاق قرار نگیرد. در عین حال گاه از آراء فقهی به عنوان تائید و از آراء قضایی به عنوان تائید یا انتقاد، استفاده کرده است. ملاحظه آراء قضایی نشان می‌دهد که گرچه قانون تجارت قدمتی نزدیک به یکصد سال دارد اما ادبیات قضایی ورشکستگی نحیف و کم توان است به گونه‌ای که نمی‌توان از رویه قضایی در همه یا بیشتر موضوعات ورشکستگی یاد کرد.

به هر روی نویسنده امیدوارست اثر پیش رو در تامین اهداف یاد شده توفیق نسبی پیدا کرده باشد. خوانندگان عزیز می‌توانند برای بهبود اثر و رفع کاستی‌ها، نظرها و پیشنهادهای خود را به آدرس رایانامه که در ذیل می‌آید ارسال فرمایند تا در چاپ‌های بعدی - اگر عمری باشد - لحاظ گردد.

در پایان از دانشجوی فاضل و گرامی ام‌آقای دکتر جواد معتمدی که اثر حاضر را مطالعه و نکات ارزشمندی را یادآوری و در جمع‌آوری دادنامه‌های قضایی کمک شایانی کرد بسیار سپاسگزارم. جناب آقای احمد قاسمی، وکیل محترم دادگستری در تنظیم، صفحه‌آرایی، غلط‌گیری و سایر خدماتی که موجب آراستگی این اثر شده است

نهایت لطف را به بنده مبذول داشت که از وی کمال تشکر را دارم. در نهایت از دوست و همکار عزیزم جناب آقای دکتر عباس شیری عضو محترم هیات علمی دانشگاه تهران و مدیریت محترم نشر میزان که اسباب انتشار اثر را فراهم آوردند صمیمانه سپاسگزارم.

حسین سیمایی صراف

شهریورماه ۱۳۹۷

Email: H_simaei@sbu.ac.ir